

MACHT IS THEATER

Sue-Ellen Case and Janelle Reinelt, *The Performance of Power. Theatrical Discourse and Politics*, Iowa City: University of Iowa Press, 1991, 284 p.

In de inleiding tot *The Performance of Power. Theatrical Discourse and Politics* winden editors Sue-Ellen Case en Janelle Reinelt er bepaald geen doekjes om. De bundel met academische essays die zij hebben samengesteld, schrijft zich resoluut in in de kritische beweging die Harold Bloom in zijn *The Western Canon* bedacht met de naam "The school of resentment": het soort kritiek dat eerder geïnteresseerd is in de politieke, ideologische en maatschappelijke implicaties van literatuur dan in de esthetische waarde ervan. De agenda wordt bepaald door vragen naar de (al dan niet) conserverende werking van de canon, vragen naar de (opnieuw al dan niet) inherente aanwezigheid van machtsstructuren in het literaire werk en in het veld waarin dat werk functioneert, vragen ook naar de grootte van de politieke rol die kritiek en academie bekleden in dat veld. De reden waarom deze nieuwe onderzoekspunten zich vooral hebben gekristalliseerd rond het onderzoek van theater (vergelijk met de *boom* van het *New Historicism* in de VS en van het marxistisch geïnspireerde *Cultural Materialism* in Groot-Brittannië) ligt volgens Case en Einelt voor de hand. Met de ideeën van Clifford Geertz in het achterhoofd, stellen ze dat "theatricality as metaphor, or analogy, accommodates the materialist perception that there is a "playing out" of power relations, a "masking" of authority, and a "scenario" of events. In other words," besluiten ze, "power is spectacle."

De bundel is een uitloper van drie conferenties waaraan Case en Reinelt in het academiejaar 89-90 deelnamen en waar ze steeds opnieuw dezelfde onderwerpen zagen terugkomen: de problematiek van de representatie (wat wordt er voorgesteld en wat niet), de deconstructie versus de consolidering van de canon, de vraag naar de nood aan een onderscheid tussen 'hoge' en 'lage' cultuur, enzovoort. Het enthousiasme waarop ze in hun inleiding deze 'toevallige' samenloop van omstandigheden onthalen, komt nogal geforceerd en, ja, naïef over: wie de publikaties op het gebied van de Renaissance-kritiek volgt, weet dat de *topics* die Case en Reinelt aanhalen al sinds, pakweg, begin de jaren tachtig een steeds groeiende belangstelling genieten (een blik op de bibliografie waarmee Walter Cohen zijn artikel "Political Criticism of Shakespeare", in Jean E. Howard en Marion F. O'Connor (eds.), *Shakespeare Reproduced* (1987), afsluit, zegt al voldoende). Wanneer Case en Reinelt de bedoeling achter deze bundel dan ook verwoorden met "we began to see the need for a book that would bring these concerns together", klinkt dat ook nog eens weinig overtuigend. En inderdaad, wie op zoek is naar echt vernieuwende inzichten laat deze bundel maar beter links liggen.

Wat niet betekent dat *The Performance of Power* helemaal niet de moeite van het doornemen waard zou zijn. Het boek is, zoals de *editors* al in hun inleiding aangeven, opgebouwd vanuit het besef dat de grenzen tussen de verschillende academische disciplines - theatergeschiedenis, filosofie, literaire theorie, sociologie en antropologie om er maar een paar te noemen - bijzonder vaag zijn geworden. Ook daarin verschilt *The Performance of Power* evenwel niet echt van de gemiddelde hedendaagse *reader* over theaterstudies. Maar waar de meeste van die studies zich doorgaans beperken tot een welbepaalde, historisch en geografisch afgebakende periode - meestal het Elizabethaanse theater - worden ook hier de grenzen verruimd. Een verkenning van het beeld van de 'zwarte' in Jonsons *The Masque of Blackness* staat hier naast een opvoeringsanalyse van Piscators *De brave soldaat Schwejk*, terwijl verder in het boek een studie over Victoriaanse acteurs (van Nina Auerbach) wordt gevolgd door een kritisch stuk over de 'war plays' van de contemporaine auteur Edward Bond. Ook is er aandacht voor niet-westerse vormen van theater: Jeffrey D. Mason schetst in "The Politics of *Metamora*" de receptiegeschiedenis van een Amerikaans-Indiaanse theatertekst en Sue Ellen Case werpt in haar "The Eurocolonial Reception of Sanskrit Poetics" een kritische blik op o.a. het effect dat Peter Brooks *Mahabharata* had op onze kijk op het culturele erfgoed van India.

Afsluiten doet de bundel met zes kortere essays waarin wordt nagegaan wat de rol is van de academische wereld in "the production of knowledge". (Bij die zes een oproep aan Amerikaanse theater-*scholars* om de theoretische principes en de methodologie van het 'new historicism' toe te gaan passen op de contemporaine Amerikaanse theatergeschiedenis.) Ook die stukken echter kunnen de lezer niet van de indruk ontdoen dat de globale teneur van de bundel er een van middelmaat is. Elk essay bevat op zich interessante aanzetten, maar qua kritische uitwerking laat een en ander uiteindelijk te wensen over. Zoals het merendeel van de essays die in de lijn werken van het Angelsaksische 'cultural criticism' wordt ook hier geen echte uitweg gevonden uit het dilemma tussen 'kunst' en 'politiek' en blijft ook de vraag die in het bijzonder de 'new historicists' bezighoudt onbeantwoord: in hoeverre namelijk kan een kunstwerk ontsnappen aan bestaande politieke structuren of mechanismen of die zelfs omkeren? Sarah Bryant-Bertails tekst over het "dialectical theater" van Piscator raakt de vraag eventjes aan, maar laat ze - juist op het moment dat het interessant wordt - weer vallen voor een degelijke, maar niet echt essentiële opvoeringsanalyse. Ook de grens tussen praktijk en theorie wordt opengetrokken, maar op echt stimulerende resultaten blijft het alsnog wachten. Een boekje zoals er onderhand zoveel verschijnen, zeg maar.

Jürgen PIETERS (N.F.W.O.)